Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus:
Tallinn, Suurturg nr. 16.
Kirjade adreſs:
„Tall. Teataja", Tallinn.
Kõnetraat:
Toimetaja — 265.
Toimetus ja talitus — 281.
Toimetaja kõnet.: k. 12—1.
Ärijuhi kõnet.: kella 3—1.

Tellimiste hinnad:
Postiga:
1 kuu peale . . . 75 marka
2 „ „ . . 150 „
3 „ „ . . 225 „
Iſe talituſest ära wiies:
1 kuu peale . . 68 marka
2 „ „ . . 136 „
3 „ „ . . 204 „
Wäljamaale kuus 100 mrk.
Adreſſi muutmine 10 mrk.

Kuulutuste hinnad.
Kuulutuſe küljel 3 mrk. m/m.
Eſimeſel „ 5 „ „
Siſem. küljel 6 „ „
Kohaotſim. kuulutuſed 75% odawamad.
Kaastöid, mis alla ühe kirjutuspoogna ja tarwitamata jäänud, alal ei hoita. Suuremad kirjatööd ſaadetakſe ainult ſiis tagaſi, kui ſelleks mark kaaſas.
Kirjatöödel peab ſaatja täieliku nimi ja adreſſ all olema.

Üksik nummer 3 marka.

Nr. 106. | Laupäewal, 13. mail 1922. aastal. | Ilmub igal äripäewa õhtul. | XIII aastakäik.

Eſimeſe klaſſi Rootſi tsirkus „Kontinental".

Tallinnas, Merepuiesteel.

Täna, 13. mail ſ. a. kell 8¼ õhtul

pidulik gala-etendus.

Eeskawa kolmes ſuures jaos.

G. Palmgren-Adolfi, — üleilma kuulus taltſutaja ja hobuſte õpetaja oma haruldaſtel hobuſtel.
Magnus ja Maks — Eesti klounid.
Arriſonid — Itaalia ratſanikud (Retous de Ball).
Willi — Charli Tſchaplini paroodia.
Maks Tailon — 6 fenomaal akrobaadi trupp.
Theodor ja Koko (eht) — kuulſad Wene klounid.
Arionid — muuſikaline number.
2 Kaudus — koomiliſed ektſentrikud.
Merecedes — õhu akt, tegewad kinopildis „Elaw propeller".
Marion ja Kalf — ajakohaſed ſalongtantſud.
Iludus Samb Nadſchura — oma taltſutatud elewandi, kaameli ja hobuſega.

Peale ſelle palju teiſi huwitawaid numbreid.

Ligemalt eeskawades.

Eelteade: Pühap., 14. mail **kaks ſuurt etenduſt.** Päewaſe etenduſe algus kell 3½ p. l., õhtuſe etenduſe algus kell 8¼ õhtul. Lapſed kuni 6 aastani päewaſele etenduſele makſuta.
Pääſetähtede eelmüük tſirkuſe kaſſades igapäew kella 11—2 päewal ja õht kella 5 peale. 1616

Ilmus

A. Saareste

Tegelikud õigekeelſuſe määruſed.

Nende määruste aluſeks on peajoontes „Õigekirjutuſe ſõnaraamat", eriti ſelle trükiſolew teine wäljaanne. Määruſed puudutawad kõige tähtſamaid ja kõige hädaliſemaid õigekeelſuſe ja õigekirjutuſe küſimuſi, mille puhul tegelikus elus ja kirjanduſes kas eſitakſe wõi kaheldakſe, ja kus korralagedus ning ekſimine eriti walusalt lugeja keeletunnet riiwab.

Määruste kokkuſeadmiſel on peaasjalikult ſilmas peetud keele omapäraſuſt, ſ. o. eestilikkuſt, ja keeleehituſe otstarbekohaſuſt, ſ. o. lihtſuſt ning ſelguſt.

Prof. J. Jõgewer kui keeleteadlane awaldab ſelle raamatu kohta „Postim." nr. 78 muu ſeas järgmiſt:

Wiimastel aastatel kippus meie keeleala mingiſuguſeks kodujäneste katſepõlluks muutuma, kus igaüks endal õiguſe arwas igaſugu kõigepööraſemaid ümbertuustimiſi toime panna... Ma wõtſin ka hra Saareste raamatu teatawa kahtluſega kätte; ſeda armſam oli aga raamatut läbi lugedes tunnistada, et ma ammu enam nii küpſet ja kordaläinud tööd Eesti keele õpetuſe alalt lugenud ei ole, kui käesolew on... Wäike raamatuke, 40 lhk., aga meeldiw wälimuſe ja ſiſu poolest... Ma pean tunnistama, et mul Saareste raamatu kohta peaasjalikult wäikſe tähtſuſega üksikasjade wastu waielda oleks. Ei leidu maailmas palju asju, milles kaks inimeſt teineteiſega ſõnaſõnalt ühes arwamiſes oleksid.

Hind 50 marka.

Raamat on raamatukauplustele müüa ſaadetud.

E. K.-Ü. „Postimehe" kirjastus.
Tartus, Rüütli tän. nr. 9.
1496

Tähelpanu! 500.000 mrk.

waewatasu antakſe kohe ſellele, kes kätte juhatab pangadirektori **Peeter Foſſi** (miljonitewarga peidupaiga, kes põgenenud 1. mail ſ. a. **25 miljoni margaga**. Waewatasu 250.000 marga pealt on kõrgendatud 500.000 marga peale põgeneja kinnipüüdmiſe eest. Wiimaste teadete järele on otſitaw Eeſiis, liigub paremates ſeltskondades ja peenemates restoraanides, loopides raha paremale ja pahemale poole. Tema kinniwõtmiſeks weel kord tähendame tema tundemärgid: 28 aastane, kaſw 175 cm., ſilmad ſiniſed, juukſed tumepruunid, nägu ſile, uhkelt riides. — Kõik olewad teated palume kohe ſaata

Aſſpaſh — detektiiw-büroo.

1576

Tallinna Krediit Pank A.-S.

teatab ſellega, et panga peakoosoleku ja nõukogu koosoleku otſuſe põhjal herra rahaminiſtri loaga

ſuurendatakſe panga põhikapitaali kuni Mk. 20.500.000.—

milleks 41.000 uut aktſiat wäljaantakſe, igaüks nominaal 250 marka.
Uued aktſiad on waremalt wäljaantud aktſiatega üheõiguslised.
Endistel aktſionääridel on eesõigus uute aktſiate omandamiſeks kuni 15. juunini 1922 a. arwates iga wana aktſia peale üks uus aktſia, mille juures wäljaande hinnaks on määratud

400 marka,

ſellest arwatakſe põhikapitaliks 250 marka, tagawara kapitaliks 125 marka ja kuludeks 25 marka.

Aktſiate omandamiſe arwel ſiſſemakſetud ſummade wastu antakſe wälja kwiitungid, mis hiljemalt aktſiate wastu ümber wahetatakſe.

Peaks 15 juuniks 1922 a. oſa aktſiaid realiſeerimata jääma, ſiis läheb ſee ülejääk jagamiſele panga juhatuſe äranägemiſe järele, mille juures ülejäägi realiſeerimiſe hinnaks

550 marka

ühe aktſia eest määratakſe, ſellest määratakſe põhikapitaaliks 250 marka, tagawara kapitaaliks 275 marka ja kuludeks 25 marka.

Siſſemakſuſid aktſiate omandamiſe arwel kuni 15. juunini ſ. a. wõetakſe wastu peapangas Tallinnas ja Haapſalu oſakonnas.

Panga juhatus palub herraſid aktſionääriſid oma eesõiguſt tarwitada uute aktſiate omandamiſel.

Panga juhatus.

Kohale on jôudnud wäljamaa kaubad

Siidi kleidi, mantli ja woodri jaoks. Meeste- ja naisterahwa koſtüümi riiet. Willaſt kleidi riiet, markiſetti, musliini ja ſoome riiet. Pikee ja willaſed tekid. Waha riiet walmis linades ja küünra wiiſi. Peſu riiet.

Soowitab ſuures wäljawalikus

J. Egorow

Suur Turg nr. 18.
1573

Palju maad ja wähe rahwaſt.

Wõrdleme Eesti maa-ala ja linnade ja maa elanikkude hulka teiste Euroopa riikide maa-ala ja elanikkude hulgaga, ſiis näeme, et **Eestis on maa** ſuuruſe kohta rahwaſt wähe.

On elanikka wähe, ſiis on ka tegijaid ja tarwitajaid wähe. Nagu maa linna kõrwal aeglaſelt tegutſeb, nii on ka wäheſe ja laiali olewa elanikkude hulgaga maa üleüldſe kõigipidi hingetum kui teine maa, kus elanikka tihedalt.

Aastad enne ſõda näitaſid Eesti elanikkude arwu kaswamiſe pooleſt, et kaswamine wäga wäike on. Mõnes kihelkonnas oli küll ſündinute arw ſurnute arwuſt ſuurem, aga elanikkude hulk ei ſuurenenud ſiiski, ſeſt arwatawasti rändaſid paljud wälja lahedamaid elutingimiſi otſima.

Sõjaajal läks ſeiſukord weel pahemaks. Wiimaste aastate arwustik kihelkondadeſt tunnistab täielikuſt rahwa kadumiſe käiguſt.

Nüüd on, niipalju kui ſellekohaſeſt arwustikuſt näha, lugu paranemas. Sündimiste arw on hakanud ſuremiste arwuſt ſuuremaks minema. Sellepäraſt wõib mõelda, et rahwaarwu kaswamine ſellele kõrguſele tõuſeb, kus ta enne ſõda oli. Rohkem ei wõi eſialgu loota. See on aga wähe.

Linn ei ole inimeste juurekaswataja. Linnade kaswamine ſünnib ümbritſewa maa kulul. Sellepäraſt peame waatama, kas maal on niiſuguſeid tingimiſi, et ſeal rahwa juurekaswus ſeiſak ei tuleks nagu ſee meil mõnes kohas enne ſõda oli, kui muidu tingimiſed erakorraliſed weel ei olnud.

Inimeste kaswamine nõuab palju waewa ja kulu. Enamasti tahaks iga terwe perekond, et temal oleks poiſſa ta tütarlapſi nii palju, nagu orelis toruſid pikemaſt lühemani reas. Meil ei ole keegi rehkendanud, kui palju meie tingimistes maksma läheb enne kui ta ennaſt iſe ülewalpidama hakkab. Igatahes ei ole ſumma wäikene. Sellepäraſt peab igal perekonnal majandusline wõimalus olema noortſugu kaswatada.

Kas tulewad meie majanduslised tingimiſed ſellele nõudele wastu?

Kõige loomulikum ja terwem inimeste kaswatuſe koht on wäikepõllupidamiſe ettewõte. Seal on puhas õhk, terwe ja tugew toit ja elawa ja kaswawa olewuſega ümberkäia oskamine teatud mõõdul olemas. Seal wõib ka kaswawat noort inimeſt ta jõudumööda wäikſel wiiſil kaſutada, nii et ülespidamine odawam tuleb.

Siin tulewad takistuſed teiſelt poolt. Enne ſõda andis Eesti talu waewalt niipalju ſiſſetulekut, et kudagi ära elati. Niipea, kui maailm ſõja tagajärgedeſt koſub, muutub ſeiſukord meie põllumehel endiſeks. See on mõeldud niiſuguſel korral, kui Eesti maapidaja muſi wõimaluſi ei loo ja ei ſaa, mis aitakſid, et tema oma maaſt, olgu ſee wäike wõi ſuurem tükk, rohkem ſiſſetulekut ſaaks.

Kas ta loob ja ſaab? Seiſukord on kujunenud niiſuguſeks, et inimeſed hakkawad maaſt lahti püüdma. Juba waremalt leiti, et ſuuremad talud on majapidamiſes olewale tööjõule liiga ſuured ja harimine jääb pealiskaudſeks. Nüüd on ſeiſukord ſelles asjas otſe põnew. Tööjõudude puuduſel ei ole inimestel enam aega wäetimate lastega ümber käia. Majapidamiſed ei ole ka mitte uuesti organiſeeritud, et nad rohkem ſiſſetulekut andma hakkakſid. Loodetakſe hindade peale, aga hinnad on juſt need, mis iga aastaga käeſt rohkem ära libiſewad.

Wõtame uued maapidajad, kes hiljuti nii mitmed kongresſid ära pidaſid. Nendel ei ole õiget peawarjugi, kuhu nad lapſe hälli wõikſid üles ſeada. Neil ei ole ka aega lapſi hoida. Wäikſe jõuga hakkawad nad oma majapidamiſt peale ja lähewad wähemalt kümned aastad ära, enne kui juba hinge wõib tagaſi tõmmama hakata.

Maata inimestel on laste kaswatamiſeks alles leib ja ihukate kallis.

Nii ei ole wäljawaated lootuſt äratawad.

Inimestega *on lugu niiſama kui taime*dega. Kui on hea maapind, kliima jne., kaswawad taimed üksteiſe wõidu, on majanduslised tingimiſed head, kaswawad inimeſed. Ja inimeſed loowad jälle juba oma hulga pooleſt, kui poliitiliſed jm. tingimiſed ei takista, häid majanduslisi tingimiſi. See on kui weerew ratas, kus üks kodar teiſe järele käib.

Et Eesti oma palju maa ja wäheſe rahwahulga juures õitſeajale wastu läheks, tuleb majanduslisi tingimiſi kõige pealt iſeäranis hoolega parandama hakata. Maa peab hakkama rohkem, palju rohkem ſaaki andma. Siis ei ole hindade langemine kardetaw. Põhjalikumaks peab muutuma maaharimine, nii et uued inimeſed ikka wähema maatüki peal wõiwad endid elatada. Seda maapoliitikat ei ole meil aetud, wäljaarwatud nüüd mõiſate juures, mida jaotatakſe Inimeſed on olnud meil maa-ahned. Wõita taheti maa ſuuruſe, mitte **wiljarikkuſe** läbi. Selles peab pööre tulema. Ka talud peawad hakkama wõima ühe perekonna aſemel mitut toitma, ilma et inimeſed ſeal kiratſekſid. Siis wõime minna heas lootuſes tulewikule wastu, et Eesti tõesti tugewamaks läheb. Ja ſiis ſaab meil olema **wäheſe maa** peal palju hästielawat rahwaſt.

—ooo—

Genua konwerents.

Wene wastus.

London, 11 .mail. Reuter. Genuaſt telegrafeeritakſe: Wene wastus on pikk argumenteeriw kiri, milles pikalt ja laialt laenude ja krediitide küſimuſt käſitatakſe ſelle põhjenduſega, et liitlaſed olla oma märgukirjas ſeda küſimuſt ignoreerinud, nõudes ainult wõlgade ja eranõudmiste tunnistamiſt nõukogude poolt. Wastuſes ſeletatakſe, et kuna Wenemaa endiste walitſuste kohustuſed enda pealt ära lükkab, ei tule ſelle järele ſiiski mitte otſustada nõukogude ülespidamiſt Wenemaa tulewaste laenuuſaldajate wastu. Kui konwerents äpardawat, ſiis olla ſelles ſüüdi asjaolu, et teatawate rühmade huwid kogu Euroopa huwide üle ſeatawat. Praegune poliitika Wenemaa wastu edendawat ainult ſõjaliſi awantüüre riikide poolt, kes Euroopa tſiwiliſatſiooni nimel ütlewad tegutſewat, tõepooleſt aga Wene maid ja warandusi ahnitſewad. Nõukogude walitſus ſeletab, et wäljamaa riikide kodanikkudele pakutawad krediidid kaubanduſe edendamiſeks Wenemaaga on kaſuta, kui nõukogude walitſuſele otſekoheſt laenu ei anta, ſeſt kaupmehed ei wõi kaſutada neid krediite, kui nõukogude walitſuſele ei wõimaldata Wene tööstuſe tõſtmiſt. Wenemaa ei wõiwat wastu wõtta mingiſuguſt kohustuſt propagandaſt loobumiſe asjus, wäljaarwatud propaganda, mis maa ſeaduſega, kus ſeda propagandat tehakſe, kooskõlas ei ole. Nõudmine loobuda tegewuſeſt, mis wõiks territoriaalſet ja poliitiliſt ſtatus quo'd rikkuda, olla asjata katſe nõukogude walitſuſelt teiste riikide poolt tehtud lepingute tunnistamiſi ſaawutada. Wenemaa on nõus ſeda küſimuſt arutama. Kuid Wene-Rumeenia küſimus olla oſa terwikuſt, ja ſellepäraſt ei wõiwat ſeda eraldi arutada. Nõukogude walitſus lükkab tagaſi nõudmiſe taſu maksmiſeks tühjakstunnistatud laenude ja natſionaliſeeritud waranduste eeſt. Kuid ta on walmis tunnistama riigiwõlgaſid, wäljaarwatud ſõjawõlad, tingimiſel, et Wene wastunõudmiſi wäljamaa riikidele taſumaksmiſeks interwentſiooni ja blokaadi eeſt ka tunnistataks. Eraomanduſe asjus ei wõiwat nõukogude walitſus wastu wõtta ettepandud wahekohut, kes koos ſeiſaks neljaſt wäljamaalaſeſt ja üheſt wenelaſeſt, ſeſt niiſuguſe wahekohtu otſuſed tähendakſid Wene ſotſiaalſe korra häwitamiſt. Kuid nõukogude walitſus olla walmis andma endistele omanikkudele eesõiguſt natſionaliſeeritud omanduſe kaſutamiſeks. Kokkulepe ei olla wõimalik, niikaua kui wäljamaa riigid Wenemaaga ümber käiwad, nagu wõitjad wõidetutega. Kokkuleppe kindlustamiſe otstarbel olla Wenemaa ſiiski walmis tähtſaid kontſesſioone andma wastawate ühewäärtusliste kontſesſioonide wastu.

Pannakſe ette, et finansküſimuste arutamiſeks wäljamaa riikide ja Wenemaa wahel ſega-ekspertidekommiſjon aſutataks. Awaldatakſe arwamiſt, et eelläbirääkimiſed ſes küſimuſes wõikſid teed taſandada tihedamaks koostöötamiſeks. Lõpuks awaldatakſe lootuſt, et tekkinud raskuſed ei ole mitte ülepääſematad. ETA.

Prantslaſed ja belglaſed ei ole Wene wastuſega rahul.

ETA. London, 11. mail. Reuterile telegrafeeritakſe Genuaſt: Prantſuſe ringkonnad peawad Wene wastuſe mitterahuloldawaks. Prantslaste arwates on ſee ennem kaebtus riikide wastu, kui wastus nende märgukirjale. See wastus olla õieti keeldumine wastamaſt ettepandud küſimistele. Samuti peawad ka belglaſed wenelaste wastuſe mitterahuloldawaks. Olla asjata oodatud terwe nädal otſa mitterahuloldawa wastuſe päraſt. Kui konwerentſis lõhe tekib, ſiis on ſee Belgia arwates wenelaste ſüü.

ETA. London, 11. mail. Reuter. Ajalehed kõnelewad laitwalt Wene wastuſeſt Genuas. „Daily Telegraph" ütleb: Wene wastuſe toon on kelkiw ja wäljakutſuw. See wastus ei ole kohane leplikkude läbirääkimiste edendamiſeks walitſuste wahel.

—ooo—

Jõudis kohale **uus, wärske saadetus**

superfosfaati 13/14%, 17/18% 18/20% sulawat wosworihapet,

toomasjahu 15/17% sulawat wosworihapet.

!!!

Müük otse laewast wabalt wagunilisi alandatud hindadega.

Wäetisainete waba wäikemüük kõigis põllumeeste ühistegelistes ostu-müügi asutustes.

Täielik wastutus wäärtuse eest.

Eesti Tarwit. Keskühisus,
TALLINNAS, Wiruwärawa puiest. 15.

Estoonia Muuſika Oſakond.

Kümnenda aastapäewa puhul.

Täna mälestab „Estoonia" ſeltſi muuſika oſakond oma kümneaastaſt tegewuſt. Kümme aastat on õieti lühike aeg, kuid need on ſattunud pealegi weel kokku kõige ärewama ajajärguga inimkonna ajaloos. Sellepäraſt ei tohiks palju nõuda.

Ja ometi — muuſikaoſakond on ſelle aastaid wäldanud ſotſiaalſe ja poliitiliſe maawäriſemiſe ajal peaaegu wahetpidamata tegewuſes olnud. Ja tegewus on wilja kannud, mille peale õiguſega makſaks uhke olla rahulikumatelgi aegadel.

On tehtud tükk waikſet kultuuritööd, mille raskuſeſt ſelge ettekujutus waſt ehk ainult neil, kes iſe otſe käſitſi ſelle juures olnud.

Selle töö tagajärg on E. m. o. ſegakoor.

See ſegakoor on kahtlemata kõige parem ſegakoor Eestis. Kuid ſelleſt wähe, tema on õieti ka eſimene Eesti ſegakoor, keda juba julgesti wõib wõrrelda teiste ſamaſuguſtega wanemail kultuurimail. Teiste ſõnadega, E. m. o. on näidanud, et meilgi juba praegu wõib koorilaulu tõsta ſelle taſapinnani, mis Euroopas ſaawutatud palju ſoodſamais tingimistes ja palju pikema arenemiſe kestes.

Niiſuguſe ſaawutuſe tähtſuſeſt kõneleda tähendaks — kõneleda muuſika ja tema populariſeerimiſe tähtſuſeſt rahwaste kultuurielus üleüldſe, mis ülearune.

E. m. o. ſegakoor on näitus ſelleſt, kui juure wiſaduſe ja eneſeſalgamiſega meil tahetakſe ja ſuudetakſe tööd teha, kui tööala on wäljaspool poliitiliſt karwakiskumiſt ja abſtraktſete juukſekarwade lõhestamiſt. Suur oſa praeguſe koori liikmeiſt on kogu ſelle aastakümne jooksul nädal nädala ja kuu kuu kõrwa käinud harjutustel, mille tunnid wiimaſeni warastatud wäheſeſt puhkeajaſt, mis meie äriteenijal, ametnikul, kooliõpetajal jne. tarwitada päraſt kurnawat päewatööd. Selle eeſt ei ole mingit taſu ſaadud, peale ſiſemiſe rahulduſetunde, mida annab iga tagajärjerikas aateline töö.

Kuid E. m. o. ſegakoor on ka näitus ſelleſt, kui tähtſad on iga töö juures, mida hulk teeb, tööjuhi iſik ja wõimiſed. Oleks ju nimelt raske, kui mitte päris wõimatu, ſeda meie paremat ſegakoori ette kujutada ilma **August Topmani** ſuure tööjõuta, ſuure juhataja andeta ja ſuure armastuſeta töö wastu, mille ta wõtnud oma elutööks. Peale ſelle tema haruldane wiis ja wõimine inimeſi wõita eneſele ja ülesandele, mille teostamiſeks ta nende jõudu tahab ühendada.

Ka kõige ſuurem hulk on harilikult elutu muld, mis ſaab aktiiwſeks, loowaks jõuks ainult ſiis, kui leidub juht, kes temale elawat õhku ſiſſe hingab. Auguſt Topmanil on ſeda loowa juhi elawat õhku, ja ſee on E. m. o. õnn.

*

Kogu oma ſeniſe tegewuſe aja jooksul on E. m. o. ſegakoor, mis puutub „tehniliſesſe" eneſeharimiſesſe ja kindla diſtſipliini loomiſesſe, otſe imestamiswääriliſi tagajärgi ſaawutanud. Üksikud hääleriihmad on omandanud ſelge ja ühtlaſe ſuune, ſuure jõu ja paenduwuſe, milleſt kümne aasta eeſt meil weel unistadagi ei juletud. Wäljarääkimiſe ſelgus, mis koori ettekannete juures üks raskemalt täidetawateſt nõueteſt, paraneb jõudſalt, dünaamiliſed warjundid ja effektid muutuwad järjeſt huwitawamateks ja mitmekeſiſemateks. **Kooril** on pikk arenemistee ſeljataga, kuid kõigeſt on tunda, et arenemiswõimaluſi weelgi küllalt on. Ainſaks tuntawaks puuduſeks on ſenini olnud meestehäälte wähesus. Kuna ideaalſe tüſeduſe ja tiheduſe, nagu ka kogu kõlawärwi päraſt ſegakooris tarwilik on, et meestehääli, kui mitte rohkem, ſiis wähemalt niiſama palju oleks, kui naistehääli, on E. m. o. meesrühmad naiste omadeſt tuntawalt nõrgemad. Kuid õnneks on ſee puudus kõrwaldataw.

Mis puutub koori repertuaarisſe, ſiis leiame ſiin eſimeſel kohal ſuure kogu klasſiliſt koorimuuſikat. Oma kümneaastaſe eluea jooksul on E. m. o. ettekannud Rombergi „Kellalaule", Haydni „Aastaajad" ja „Loomiſe", Schumanni „Paradiis ja Peri" ja „Roos rändamiſel", Gade „Kalanus'e", Händeli „Simſoni" ja „Messiaſe", Saint Saënſi „Requiemi", Beethoveni 9. ſümfoonia ja Skrjabini 1. ſümfoonia. Selle kõrwal on juurt rõhku pandud ka meie paremate, iſeäranis nooremate rahwusliste heliloojate tutwustamiſele. Nii on ettekantud kõik Tobiaſe koorile kirjutatud helitööd, mis iganes kätte ſaaduk, peale ſelle koorilaule Saarelt, Greekilt, Südalt, Nawikult j. t.

Peale esinemiste Tallinnas on kontſertſid toime pandud Tartus, Helſingis ja Riias.

Wäljaarwatud üks aasta, mil juhataja kohuſeid Mihkel Lüdig täitis, on taktikepp wahetpidamata Auguſt Topmani käes olnud. Peale tema on E. m. o. arenemiſes ja kaswamiſes mõjuwateks teguriteks olnud oſakonna eſimehed dr. Rudolf Hurt, Jaan Linnamägi ja praegu pr. Kurrikoff.

Läinud aastaſt peale ſaab koorijuhataja kindlat palka, mis „Estoonia" ſeltſi kasſaſt makſetakſe, niiſama on ka harjutuſe ruumid „Estoonia" poolt.

Läinud ſügiſeſt algades on koor iſeäraliſe tõſiduſega eneſeharimiſele ja eneſetäiendamiſele aſunud. Selleks on ſiſſeſeatud kõigile kooriliikmetele korralikud ſolfedshio ja muuſikateooria tunnid, millel õpetuſt annawad profesſorid Sternberg ja Ruiga ja hr. Kaſemets. Ühtlaſi on awatud kooriklaſs, milles koorilaulu armastajad wäljaspoolt E. m. o. koori eeltähendatud ainetes ſüstemaatiliſt õpetuſt wõiwad ſaada. Siin tehakſe tööd peaasjalikult meie koorilaulu tulewiku jaoks, ſelges teadmiſes, et mida parem lauljate muuſikaline eelharidus üleüldſe ja häälekool eriti, ſeda parem ſaab ka koor ja ſeda ſuuremate ülesannete teostamiſele wõib ta aſuda.

Kooriliikmete arw on praegu ligemale ſada.

P. O.

—ooo—

„Grand-Marina" Kõigeſuurem teater Eestis, Meripuiesteel nr. 10. „Grand-Marina"

12-ſt ja edaſt. Näitelawal. Uudis! — Inimene orkeſter! **Fred Marion** annab terwe kontſerdi illuſiooni ilma muuſikartistadeta.
Looduſe talent, kopeerida on wõimata.

Näitelinal: **„Kihwtitatud piſtoda' 4 ſeeria 3 epiſ.**

6. aktis. 1. ep. London öösel. 2. ep. Põgenemine Hollandisſe. 3. ep. Metſik plaan. — **„Miſs Alma Piki koerake"** Ameerika kom. ja **„Abielupetjate ühiſus"** 2 jaos. Am kom. 1572

E. s. s. „Kalew"

korraldab **ſuwistel pühadel** (nelipühi) **3.—7. juunil ſ. a.**

lõbusõidu Tallinnast Helsingi.

Eſimene äraſõit laupäewal, 3. juunil kell ½10 homm. ja tagaſiſõit teiſipäewal, 6. juunil, kell 5 õhtul. Teine äraſõit laupäewal, 3. juunil kell ½10 õhtul ja tagaſiſõit 7. juunil kell 3 päewal.
Ülesaudmiſt wõetakſe wastu kuni 20. maini ſ. a. kella 11—2 ja 16—18 ſeltſi büroo ruumides Pikk tän. nr. 47. Ülesandmiſe korral tarwilik iſikutunnistus, E. S. S. „Kalewi" liigetele peale ſelle ka liikmekaart nõutaw.
Sõiduhind E. S. S. „Kalewi" liikmetele 900 mrk. ja wõõrastele 1300 mrk.
Helſingis wiibimiſe ajal on ſeltſi poolt ka korterite eeſt muretſetud.
1558 **Juhatus.**

✻ ✻ ✻

Soome-, Eesti-, Sakſa keeles kõnelemiſed

Ploompuu kirjastus, hind 50 marka, annab imeruttu ja kergesti meie lähemaid kultuurkeeli igapäewaſeks tarwitamiſeks. **Ladu Tallinnas, Nunne wärawas** Ploompuu, Tartus Rohti, Wiljandis Kalkuni, Pärnus Karu, Narwas Brunſi ja peale nende igas korralikus Eesti raamatukaupluſes. 1563

✻ ✻ ✻

Homme üleilmline karbikorjandus Wene näljahädaliste heaks.
Kingisſepp — Tſhe-ka liige.
Wenelaste wastus Genuas ei ole liitlaſi rahuldanud.
Wilno küſimus wõetakſe Genuas arutuſele.
Sakſamaa wastus heakstegemis-küſimuſes liitlaſi rahuldanud.
Wenemaa ei täida Poola wastu oma kohustuſi.
Watikani-Wene kokkulepe.
Wene röövſalgad Rumeenia piiril.

Päewaudiſed.

Karbikorjandus Wene näljahädaliste heaks.

Pühapäewal, 14. mail ſ. a. on Wene näljahädaliste heaks üleilmline karbikorjandus. Tallinnas korraldab ſeda Eesti Punaſe Risti peawalitſus.

Wiis kommunisti-terroristi Wenemaale põgenenud.

Ööl wastu 7. maid tekkis piiriwalwe ja ſalkkonna Eestiſt Wenemaale põgenewate kommunistide wahel tulewahetus, mille tagajärjel wiimaſed lähedalolewasſe metſa peitu jookſid.

Nende tabamiſeks wõeti energiliſed abinõud tarwituſele. Nagu nüüd teatatakſe, on kommunistidel ſiiski korda läinud üle piiri põgeneda, ſeſt ſoone ja metſaga kaetud maakoht ei wõimaldanud küllalt hoolſat walwet. On põhjuſt arwata, et üle piiri läinute ſeas ka tuntud terroriſt Krenks oli.

Weel üks kommunistide paberiladu leitud.

Üleeila arreteeriti Tallinnas, Tondi tän. 4 weowoorimees Jaan Hanſu p. Sommer, kelle juures läbiotſimiſel ſuurem paberiladu leiti, mis põrandaaluſe kirjanduſe trükkimiſeks oli määratud. Paber, mida üle 300 puuda oli, ſaadi kätte kuurideſt ja hobuſetallideſt.

Paber on Sommeri juures hoiul olnud juba 1920. a. ſaadik; taſuks paberi hoidmiſe eeſt on Sommer 5000 mk. kuus taſu ſaanud.

Ühenduſes ſellega arreteeriti Liiwa metſas tõrwawabriku öövaht Jaan Jüri p. Sommer, kelle juures waremalt ſalatrükikoda on aſunud.

Kingisſepp — Tſhe-ka liige.

Moſkwa „Iswestijad" 6. maiſt awaldaſid W. Kingisſepa eluloo, kus muu ſeas oli öeldud, Moſkwas olnud Kingisſepp omal ajal wastutawatel kohtadel ametis, nimelt Wene rewolutſiooniliſes tribunaalis, ſõjakontrollis ja ülewenemaaliſes „Tſhe-ka's".

Riia raudtee-konwerents edaſi lükatud.

Raudtee-konwerents, mis 15. mail Eesti, Läti, Leedu ja Sakſa riikide eſitajate oſawõttel Riias kokku pidi astuma, on Sakſa ſellekohaſe teadaande põhjal 16. juuni peale edaſi lükatud. Konwerentſil pidi arutuſele tulema nimetatud riikide waheline otſeühenduſe teostamiſe küſimus.

Tollipunkt Tartu.

Ringkond Tartu ärimehi on palwekirjaga rahaministeeriumi poole pööranud, paluda tollipunkti awamiſt Tartu poſtkontori juure, kus kõik pakid, mis wäljamaalt Tartusſe ja Lõuna-Eestisſe tulewad, tollitud ſaakſid. Sellega jääks tülikas kaupade edaſi-tagaſi ſaatmine Tartu ja Tallinna wahel ära, kaubad tulekſid rutem omanikkudele kätte ja ſee tõstaks omakord kaubawahetamiſt wäljamaaga, Tartu mehed ſoowiwad, et ſee palwe rahaministeeriumis tõſiſe kaalumiſe alla wõetaks.

Walitſuſe kriis Soomes.

ETA. Helſingis, 12. mail. Peaminister Vennola andis täna õhtu terwe walitſuſe nimel lahkumispalwe riigipreſidendile, põhjendades ſeda ſammu riigipäewa otſuſega, Warsſawi kokkulepet käesolewa ſesſiooni ajal mitte arutada, miſſuguſt otſuſt walitſus peab umbuſalduſe awaldamiſeks riigipäewa poolt.

Poola ja Balti riikide wahekord hea.

ETA. „Temps" 8. mail teatab: Poola delegatſiooni eſimees Genuas olla tema kaastööliſele kinnitanud, et ſuhted Poola ja Balti riikide wahel head olla ning nende koostöötamine konwerentſil weel ühemeelſemaks muutunud.

Wenemaa ei täida Poola wastu oma kohustuſi.

ETA. Poola telegraafi agentuur teatab: 30. aprillil lõppes tähtaeg, mil nõukogude Wenemaa Poolale 30 miljoni kuldrubla pidi wälja makſma. Seni ſeda tehtud pole. Poola ſaadikule, kes Moſkwas ſelle üle aru päris, pole weel wastuſt antud.

Sakſa wastus liitlaſi rahuldanud.

ETA. Berliin, 11. mail. Nüüd, kus Sakſa märgukiri ſaadud, ei oota Prantſuſe ſenati wälisasjade kommisjoni enamus tõſiſeid komplikatſioone 31. maiks. „Petit Pariſien" nimetab märgukirja rahuldawamaks, kui ſeda eelmine märgukiri olnud, kuid ta kahetſeb praktiliste ettepanekute puudumiſt. Leht loodab aga, et rahaminister Hermes need iſiklikult ette paneb. Telegrammid näitawad, et heakstegemiskommisjon ſuuremat rõhku paneb Sakſa wastuſe jaatawa kui eitawa oſa peale.

Sakſamaa märgukiri heakstegemiskommisjonile näib olewat mitmete huwitatud erakondade kokkuleppe tagajärg. Demokraatliſed ja ſotſialdemokraatliſed ajalehed kiidawad märgukirja tõſiſt tõenduſt ſelleſt, et Sakſamaa oma kohustuſi lojaalſelt tahab täita.

„Deutſche Allgemeine Zeitung" arwab, et heakstegemisküſimuſe korraldamine olenewat peaasjalikult Genua konwerentſi poliitiliſeſt arenemiſeſt, kuid ka rahwuswaheliſe laenu läbirääkimiste eduſt.

Sakſamaa wajab rahwuswaheliſt laenu.

ETA. Berliin, 11. mail. Briti warakantsler Horne toonitas pangaomanikkude koosolekul tarwiduſt Sakſamaale rahwuswaheliſt laenu korraldada ja lõpulikult kindlaks määrata Sakſamaa poolt makſetawat heakstegemismakſu. Kuni ſee korraldatud ei ole, on wõimata üles ſaada Euroopa kaubanduſe kitſikuſeſt.

Watikani-Wene kokkulepe.

ETA. Berliin, 11. mail. Genua ajaleht „Caffaro" kuuleb, et paawsti ſaadik Venosti ja Tſhitſherin kokkuleppele olewat jõudnud. Wenelaſed kindlustawad katoliiklastele uſuwabaduſe ja katoliikliste misſioonide kaitſe Wenemaal, kuna Venosti paawsti nimel loobus kiriku waranduſteſt, mida Tſhitſherin keeldus tagaſi andmaſt.

Wilna küſimus tuleb Genuas arutuſele.

ETA. London, 11. mail. Reuter. Genuaſt teatatakſe: Riikide koosolekul, kes konwerentſi kokku kutſunud, pani Lloyd George ette, et Wilna küſimus antaks poliitiliſele alamkommisjonile ja, kui tarwilik, ka täiskoosolekule arutada. Barthou tähendas, et küſimus ei olewat oluliſelt ühenduſes praeguſe konwerentſiga. Kuid Lloyd George wastas, et ſelle küſimuſe lahendamine olewat wäga tungiw rahu päraſt. De Facta toetas Lloyd George'i, öeldes, et ſee küſimus on Cannes'i tingimistega kooskõlas. Koosolek wõttis lõpuks wastu Lloyd George'i ettepaneku.

Euroopa majanduselu paranemas.

ETA. London, 11. mail. Rootſi kaubanduskoja aastapeakoosolekul Londonis ütles eſimees Bendikſon: Ehk küll praegu weel walitſeb ſegadus majanduſe alal, on tingimiſed ſiiski märkſa paranenud. Hindade langemine on wiimaks ometi ſeisma pandud. Wabrikud wõiwad jälle ſaaduſi walmistada, ilma et nad karta tarwitſeks edaspidiſeid kaotuſi, ja oſtjad wõiwad tellimiſi teha ilma waluuta langemiſt kartmata. Siiski ei wõi kogu Euroopas tõſiſt aluſt olla majanduslise elu uuestiärkamiſele, kuni Genuas tehtawad ſuured jõupingutuſed loomuliku korra jaluleſeadmiſeks tagajärgi ei ole annud.

Wene tööbörſe palk kuus 1850 Eesti marka.

ETA. Moſkwa, 11. mail. Walitſus andis dekreedi, mis tööpalga minimumi keſkmiſelt 18½ miljoni peale kuus kinnitab (1850 Eesti marka).

Rohutirtſude parwed.

ETA. Moſkwa, 11. mail. Tagakaukaaſis on alganud laialine rohutirtſude liikumine. Põllutöökommisſariaat asſigneeris wõitlemiſeks nende wastu 300 miljardi.

———ooo———

Tallinna ſõnumid.

E. M. O. 10. aastapäew.

Kanſallis-Kuoro kontſert.

Helſingi Kanſallis-Kuoro poolt eila õhtul „Estoonia" kontſertſaalis toime pandud kontſerdile oli kewadiſe aja kohta õige ſuurel hulgal kuulajaid ilmunud. Eeskawa, mis wäga maitſerikkalt kokku ſeatud ja ſuure ſiſemiſe ſoojuſega ning tehniliſelt laitmatalt ette kanti, äratas nii waimustatud kiiduawalduſi, et pea iga nummert korrata ja lõpul weel mitu liſapala tuli anda. Kontſert lõppes „Suomen lauluga" („Kuule, kuidas hääli helab").

Soome koorile anti pärjad „Estoonia" muuſika-oſakonnalt, Tallinna meestelaulu ſeltſilt, kooli noorſoo liidult, K. Leinuſe ſega- ja lastekoorilt ja noorte ühingult „Tungalalt".

E. M. O. kontſert.

Täna õhtul on „Estoonia" kontſertſaalis „Estoonia muuſika-oſakonna 10. aastapäewa puhul pidulik a capella-kontſert oſakonna ſegakoori poolt. Kontſerdi awab koori wanem liige herra Kalkun terwituſega ja ülewaatega ſegakoori tekkimiſeſt ja arenemiſeſt. Sellele järgnewad neli laulu herra Topmanni juhatuſel, paar pala orelil (herra Topman) ja teiſes oſas neli laulu herra Kaſemetſa juhatuſel. Kogu kontſerdi eeskawa on kokku ſeatud ainult praegu elawate Eesti heliloojate töiſt. Samuti on ka kõik elus olewad Eesti heliloojad auwõõrastena kontſerdile kutſutud. Auwõõrana wiibib kontſerdil ka Kanſallis-Kuoro.

Päraſt kontſerti „Estoonia" walges ja punaſes ſaalis piduſöök ilma alkoholiliste jookideta. E. M. O. liikmetele ja tegelastele ja kutſutud külalistele.

„Estoonia" ſeltſi peakoosolek.

Eila õhtul pidas „Estoonia" ſelts erakorraliſt peakoosolekut. Teatri eelarwe, mis tulewaks hooajaks 25.920.000 marka kuluſid ja 25.230.000 marka tuluſid ette näeb (puudujääk üle 600 tuhande) wõeti wastu. Kulude arwe on eelmiſe aastaga wõrreldes tubliste kaswanud, ſeſt et teatri juhatus ſunnitud on, orkeſtrit ſuurendama (34 mehe aſemel 40), garderoobi ja rekwiſiitide tagawara uuendama ja lawastuste peale ſeniſega wõrreldes ſuuremaid ſummaſid kulutama; ka on ette nähtud mitme uue laulu- ja näitejõu palkamine, teatri raamatukogu ſuurendamine jne.

Wastu wõeti ka teatri juures tegewuſes olewate aastapalgaliste kunstiliste jõudude ja tehniliſe perſonaali jaoks aſutatawa hoiu- ja abikasſa põhikiri.

6-da politſei jaoskonna ülem Brunn ametiſt tagandatud.

Nagu kuuleme, on eila VI. jaoskonna ülem Brunn, ſiſeministri korralduſe põhjal ametiſt tagantatud.

Aiapidu Kadriorus.

Tallinna linna I. tütarlaste gümnaaſiumi lastewanemate komitee korraldab pühap. 14. mail Kadriorus end. merewäeohwitſeride kaſiinos ſegaeeskawaga aiapidu, mille peale korraldajate ſoowil lugejate tähelpanu juhime.

Wäljastamata telegrammid Tallinna peapoſtkontoris:

Bodd — Kristianſundiſt, Henrikſen — Leipzigiſt, Kusmin — Walgaſt, Rieſer — Tartuſt, Kois Jamburgiſt, Meyer — Berliiniſt, Zasrewskaja — Berliiniſt, Prepen — Kopenhageniſt, Palmgren — Riiaſt, Ammon —Tartuſt, Runf — Tartuſt, Iſakowa — Berliiniſt.

———ooo———

Õnnetuſed ja kuritööd.

Wenna maha laſknud.

6. mail ſ. a. laſi päewa ajal Keeni wallas (Walga maakonnas) Kuuſa talu maa peal olewas Parteſoni majas elutſewa Marie Zaurami 8-aastane poeg Johannes Z. oma 10-kuuwanuſe wenna Elmari rewolwriga kogemata maha. „Nagan" ſüsteemiline rewolwer oli ſellesſamas majas elutſewa Sangaste walla kodaniku Sikk'a oma, mis oli ärapeidetud riidekappi, kuſt poiſikene ta wäljaotſinud. Nimetatud ſõjariista hoidmiſeks ning kandmiſeks Sikk'al luba ei olnud, mispäraſt ta kohtulikule wastutuſele jääb wõetud.

Enesetapmine.

8. mail laſi Sõmeru wallas (Wiru maakonnas), Kaarli mõiſas keegi ſealelutſew Marie Wõhma endale kuuli pähe. Enesetapmiſe põhjuſeks oli arwatawasti närwinõrkus, milledel M. W. juba pikemat aega kannatas.

Sündinud lapſe ſurnukeha leitud.

5. mail ſ. a. leiti Pärnumaal, Hallinga wallas, Langerma külas „Anu" talu karjasmaalt ſündinud lapſe ſurnukeha.

Juurdluſel on korda läinud kindlaks teha, et lapſe ema on Kaelaste walla kodanik Katariina Jaakſon, kes peale ſünnitamiſt lapſe on ära ſurmanud.

Murdwargus maal.

Ööſel wastu 3. maid ſ. a. warastati Sangaste-Restu wallas, Möldri talu aidaſt murdwarguſe teel Jaan Woormanni päralt olewat mitmeſuguſt kraami 29.650 marga wäärtuſes. Warastatud kraami ja kurjategijate leidmiſeks on abinõud tarwituſele wõetud, mis aga ſeni tagajärjeta on jäänud. Waraste otſimine kestab edaſi.

———ooo———

Rahwamajandus.

Kas linu tänawu palju maha teha?

See küſimus tuleb põllumeestel lõunapoolſes Eestis tänawu tõſiſelt otſustada ja nii ükſikute majapidamiste kui ka riigi huwides oleks hea kui ta õieti otſustataks. Et tema peale wastuſt leida, peab praeguſt ſeiſukorda tähele panema. See ſeiſukord on teadete järele, mis maailmaturudelt tulnud, niiſugune:

Nõudmine linadeſt tehtud kauba järele on maailmas nüüd wäikene. Seda nähtuſt wõib ſuurelt oſalt ſellega ſeletada, et ſõda ja ſõja järele käinud raha odawaksminemine mitmel maal majanduslike jõukuſe ühede käeſt teiste kätte weeretas. Linane kaup oli kallis ja teda tarwitaſid kitſad ringkonnad, kuna laiemad ringkonnad puuwillaſe kaubaga läbi ajaſid. Nüüd ajawad need, kes warem linaſt riiet oſtſid, ilma uute tagawarade juure muretſemiſeta läbi, teiſed aga on enamasti oma puuwillaſe riide juure jäänud. Tagajärg on, et linaſe riide wabrikutel ei ole kaubaoſtjaid, ſeda enam, et linane kaup ſõja ajal ja järel wäga kalliks läks.

Linade kaswatamiſes kujunes ſeiſukord nii, et hindade wahekorra ja mitmeſuguste korralduste päraſt linu wähem hakati kaswatama. Siin on nii kaugele mindud, et Lääne-Euroopa iſe ja ka rajariigid Balti mere ääres linu wäga wähe müüſid. Linade wäheſuſe päraſt ükſi juba oleksid pidanud linade hinnad tõusma, kui linaſe riide tarwitamine oleks ſuurenenud. Siia juure tuleb weel, et Läti rohkesti linu oli tagawaraks kogunud ja neid nüüd müügile hakkas ſaatma. See mõjus oma poolt hindade peale ſuruwalt, nagu arwata. Peale ſelle hakkas Wenemaa linu wäljawedama. Kuigi Wenemaal mõnedes kohtades nälg, on need kubermangud, kus Wenemaal linu harilikult kiu tarwis kaswatatakſe, nälja piirkonnaſt wäljaspool ja nad on linu rohkem kaswatanud kui ſeda arwata wõis. Selgub, et kõik teated, et Wenemaal ei ole linu, liialdawad õige palju. Wõimalikuks wõib pidada, et Wenemaa ka tänawu õige rohkesti linu kaswatab. Kindel ei wõi olla, aga wõimalikuks peab ſeda pidama. Kaswatab nüüd Wenemaa tänawu rohkesti linu, ja teewad ſeda ka teiſed linakaswatajad maad, ſiis on tulewal talwel linu palju müügil. Selſamal ajal ei wõi oodata, et linaſe kauba tarwitamine hoogſalt kaswaks. Waeſeks jäänud maadel jääwad need ringkonnad, kes linaſt kaupa tarwitaſid, edaſi waeſeks ja uued jõukamad kihid, kelle ſisſetulek lubaks kalliſt linaſt kaupa osta, ei hakka niipea ſeda kaupa ſuuremal hulgal nõudma.

Niiſugune on praegu ſeiſukord. Ei wõi ſellepäraſt meie põllupidajatele öelda, et tehku nad tänawu hästi palju linu maha. Muidugi oma jagu linu wõib maha teha. Neiſt wõib ſaada oſalt omamaa wabrikutele, oſalt wäljamaale müües lahti. Ainult angeldamiſe mõttes ſuure linade kaswatamiſe peale ei wõi praeguſes ſeiſukorras wälja minna. Põllupidaja ei wõi mängida pimeſi, waid peab kindlasti teadma, mida müügi tarwis walmistada. Praegune ſeiſukord on tume, ſeſt teated Wenemaa kui ſuure linakaswataja ſeiſukorraſt on puudulikud ja Lääne-Euroopa linaſe kauba turg on ootawas olekus.

Kaupade hinnad.

Tallinna börſekomitee juures aſuwa kaupade ja prahtide kommisjoni poolt noteeritawate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: niſu püül	Emk.	680— 760	puud
rukki, Eesti	„	310— 320	„
Rukis	„	270— 290	„
Kaerad, toidu	„	200—	„
Odrad	„	220— 240	„
Tangud, odra	„	270— 300	„
Erned, Eesti roheliſed	„	340—	„
Riis, Burma II	„	530— 560	„
Kartulid (eksport)	„	60— 80	„
Kartuli helbed	„	330—	„
Kartuli tärklis	„	550— 575	„
Piim pudelites	„	11—	liiter
Wõi	„	70	nael
Juuſt Schweitſi	„	60	nael
Munad	„	6—8	paar
Kakao: Ingliſe	„	1400— —	puud
Ameerika	„	1200—	„
Hollandi	„	1450—	„
Kohwi: Rio, Santos jne.		45—65	nael
Kesk-Ameerika ſ.	„	80—115	nael
Tee: Pekoe, broken	„	3500—3700	puud
Orange Pekoe	„	4300—5100	„
Suhkur peenike walge	„	720—740	„
Siirup kartuli	„	580—625	„
Sool lahtine	„	45—48	„
Heeringad: Yarmouth	„	3000—3150	„
Shotti	„	3850—4000	„
Norra	„	2500—2600	„
Liha: ſea	„	27	nael
looma	„	—	„
lamba	„	—	„
waſika	„	—	„
Pekk	„	34	„
Õlikoogid	„	185	puud
Puuwilla riie: Bjäs D I		43	„
Miktal	„	31	„
Lina, Riſtna	„	16000—17000	kaal
Kiwiſüſi: auru Yorkſhire 2 kord pestud	£	36/6 ſ.	tonn
ſepa	Emk.	60—65	puud
Koks, walu	„	75—80	„
Raud, latt	„	290—310	„
Teras, Inglis	„	800—880	„
nikkel	„	640—660	„
walu	„	800—880	„
Malm	„	70—80	„
Ingliſe tina	„	4750	„
Sea tina	„	800—850	„
Waſk, punane tahwlites	„	4200	„
walge tahwlites	„	3600—3700	„
Maſina õli	„	600—700	„
Tſilindri õli 300°	„	650	„
Tſilindri õli 330°	„	950	„
Nafta	„	270	„
Petroleum	„	300—310	„
Benſin	„	750—850	„
Seebikiwi	„	650—720	„
Parafiin	„	820—860	„
Parkimiſe ekſtrakt	„	820—890	„
Wääwel	„	320—460	„
Wärwid nigroſin	„	350	„
Wäetisained:			
ſalpeter Norra	„	350	„
ſuperfosfaat 17—18 %		720—750	„
kaaliſool 30%	„	50—55	„
kainit	„	18½—20	„
Paber, rotatſiooni	„	400—460	„
Tſement: Portland, Port-Kunda (10 pd. 10 n.)		800	püitt
Aſeri	„	700	püitt
Lubi	„	48—53	puud
Gips: franko Irboska			
jahwatud	„	25	„
tükkides	„	15	„
Teliskiwid	„	7000	tuhat
Põletispuud:			
ſega, 1 arſ. pikad	„	5100	kbſüld
Nahk, talla	„	4800—5400	puud

Prahid.

Lina Tallinn—Ghent	Frs. 90.—	tonn
Puumaterjaalid D/B/P Tallinn—Antwerpen	Frs. 90	ſtandart
Puumaterjaalid D/B/P Tallinn—London	£ 45.—	„
Kartulid Tall.—Stettin	Rmk. 500—550	ſio
Kartulid Tall.—Ghent	Frs. 40.—	
Segakaup Tall.—Stettin	Rmk. 900	tonn

Eesti ſeakaswatajatele.

Enne ſõda mängis ſeakaswatus Eestis kaunis ſuurt oſa. Seakaswatuſe arenemine käis käſikäes peaasjalikult piimakarja arenemiſega, kuna ſigade kaudu kooritud piima ära ſai kaſutada. Kaaſa aitas ſeakaswatuſe arendamiſele ka laialdane kartulikaswatus, kuna ſeakaswatuſe ſaadustele omalt poolt head turgu Peterburi pakkus.

Sõja ajal tuli ſeiſak, nagu muu karjapidamiſe alal, nii ka ſeakaswatusſe. Wiimaſel ajal hakkab ſeakaswatus jälle endiſt tähenduſt omandama. Kuid muutunud oludes. tuleb ſeakaswatajatel teatud raskustega wõidelda. Kõige pealt tuleb Eesti ſeakaswatuſt oſalt ümberorganiſeerida uue — Lääne-Euroopa turu nõuete kohaſelt, mis wastawaid teadmiſi nõuab. Teine raskus peitub ſuguſigade muretſemiſes. Senniſed ſuguſigade lawad on oſalt häwinenud, oſalt nõuawad tungiwalt wärskenduſt. Wäljaſtpoolt ſuguſigade ſisſewedu käib aga ükſikutel iſikutel täitſa üle jõu.

Seakaswatajate ühinemiſe mõte on ſellepäraſt juba mõnda aega liikumas. Et ſelle mõtte teostamiſele alguſt panna, on rühm ſeakaswatuſeſt huwitatud iſikuid 20. maiks ſ. a. kell 5 p. l. põllutööministeeriumi ruumides koosolekut otſustanud korraldada, milleſt kõiki ſeakaswatajaid oſa wõtta palutakſe.

Koosoleku päewakorras on:

1. Eesti ſeakaswatajate ſeltſi aſutamine ja ſeltſi põhikirja wastuwõtmine.

2) Eriteadlaste ettewalmistamine ſeakaswatuſe alal.

3) Suguſigade lawade aſutamine.

4) Mitmeſuguſed muud koosolekul ülestõstetud küſimuſed.

Üks asjaſt huwitatud.

———ooo———

Wirumaakonna nõukogu koosolek.

Uus tööerakonnaſt ja põllumeeste kogude eſitajateſt koosſeiſew Wiru maakonnawalitſus oli maakonna nõukogu järjekorraliſe koosolekuͤ 6. maiks ſ. a. kokkukutſunud. 22 maanõunikuſt olid ilmunud 20. Selle peale waatamata, et koosoleku algus kella 5 peale kindlaks määratud oli, aſus nõukogu tööle 1½ tunniliſe wiibimiſega, alles kell ½7 õhtul. Põhjuſeks 1½ tunniliſe koosoleku alguſe edaſilükkamiſeks oli, nagu päraſt ſelgus, tööerakonna ſoow ſotſialdemokraate walitſuſeſt oſawõtma kutſuda, millepäraſt ſiis ka pikale weninud läbirääkimiſi peeti ja tingimiſi üles ſeati. Tingimiſed, mis tööerakond ja põllumeeste kogude eſitajad ſotſialdemokraatidele ette panid, olid: 1) ſotſialdemokraatide kandidaat iſ. H. Nurk astugu wallaſekretääride ſeltſi juhatuſeſt ära, 2) ärgu astugu, kui maakonnawalitſuſe liige, mitte eriarwamisega üles, 3) andku kõigiſt ſelleſt awalikult ajakirjanduſes teada.

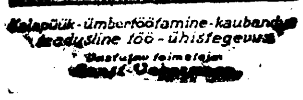

KALAASJANDUS
Eesti
Kalameeste häälekandja
Kalapüük-ümbertöötamine-kaubandus
teaduslike töö-ühistegewus
Wastutaw toimetaja

nr. 18 ilmunud.

Siſuks peale muu: kalapüük Saaremaal, Pühajõel, Pranglis. Meriõnnetuſed. Hülgepüük. Kalawete rentimine Wirumaal, Matſalus, Pärnu lahel, Narwas, Wõrumaal. Ühistegewus. Kalaasjandus ja teadus. Ilmade ettekuulutamine ſ. m. — 42 lhk., hind 20 mrk. Saada igaltpoolt. Pealadu Tallinnas, Meripuiestee 5. „Laewanduſe“ kontoris.

Et ſotſialdemokraadid enamusrühmade ettepanekuid, kuuldawaste, pilkawateks nõudmisteks nende wastu pidaſid, ſiis ei ſaanud enamusrühmad ka „ſoſideſt“ omale kaastööliſi. Peale pikki eelläbirääkimiſi jõuti ometigi põnewa koosolekuga peale hakata, mis kella ½1 ööſi kestis. Päewakord ei olnud küll iſeäranis pikk — tema ſeiſis koos 8 punktiſt, kuid eſimene nendeſt — 1922. a. eelarwe nõudis wäga palju aega, ſeſt et ſelle kohta pikemalt ſõna wõeti terawaks arwustamiſeks ja läbikaalumiſeks. Et ſeiſukord rühmade wahel nõukogus 24. märtſiſt ſaadik nii muutunud oli, et endine wastasrinna — arwustaja — rühm — tööerakond — walitſuſe erakonnaks oli ſaanud, ſiis ſelgitati eelarwe arutamiſe juures ſelle rühma järjekindluſetuſt maakonna nõukogus ja tema „äriliſt“ waimu maakonna walitſuſes wäga tõſiſelt ja mitte ilma põhjuſeta. Kui endine maakonnawalitſus oma 1922. a. eelarwe weel läinud aasta detſembrikuul 60% ja päraſt — ſiſeministeeriumi protesti järele — 34,5% puudujäägiga taſakaalu wiinud olid, ſiis ſai ſee eelarwe tööerakonna terawa arwustuſe ja pilke oſaliſeks. Wõis arwata, et nüüd, kus arwustajad iſe walitſuſes on, nemad eelarwe ilma puudujäägita, ehk wähemalt wäikſema puudujäägiga taſakaalu wiia oskawad, kui ſeda endine maakonnawalitſus teha ſuutis. Eelarwe aga näitas täiesti wastupidiſt, nimelt puudujääk, mis laenudega walitſuſe käeſt kinni katta oli mõeldud, tegi wälja 15.982.905 marka, ehk 46% terweſt eelarweſt. Sisſetulekuid oli ettenähtud 18.589.201 marka, mis koos ſeiſid: 1) liikumata waranduſe makſudeſt — 11.902.220 m., 2) tulumakſud 1½ miljoni, 3) ettewõtete tuluſid 927.420 m., 4) mitmeſuguſeid makſuſid (lõbustusmaks, jahilubad, laskeriistade lubad, liikumisabinõude maks) — 380.000 m., 5) tagaſiſaadawaid kuluſid (Rakwere linnawalitſuſelt laste warjupaiga eeſt, põllutöökoolile põllutööministeeriumilt, Sonda algkooli majandusline toetus waldade poolt) — 677.671 marka, 6) ärimakſud — 510.000 m., 7) toetus ſummad (lastekaitſe ühingu Wirumaa oſakonnalt ja waldadeſt) — 204.500 marka, 8) mitmeſuguſed tulud (koolide õperahad, liikumisabinõud, arstimiſe eeſt haigemajades jne.) — 2.036.390 marka, 9) waranduſe tulud 1000 marka.

Wäljaminekuid oli ettenähtud 34.572.106 m., milleſt tähtſamad:

1) hariduskulud — 20.463.100 m., 2) maakonna nõukogu ja walitſuſe ülewalpidamine — 5.181.096 marka, 3) terwishoid — 2.798.780 marka, 4) töö ja hoolekanne — 1.797.290 marka, 5) põllumajandus — 1.497.160 m., 6) teed — 1.155.000 marka, 7) omawalitſuſe järelwalwe — 945.600 m., 8) mitmeſuguſed kulud (makſude ſisſenõudmine, kohtukulud jne.) — 204.000 m., 9) laenude %% — 145.000 m. Eelarwe arutamiſe juures puudutati nii ühelt, kui teiſelt poolt wäga terawalt praeguſi maakonnawalitſuſe juhtiwaid jõuduſid ja nende omapäraliſt tegewuſt. Nii tähendati maakonnawalitſuſe eſimehe, tööerakondlaſe iſ. Juhkami kohta, et tema wäga iſeſuguſe juriidiliſe wõttega walmis ſaanud olla, mis ſelles ſeiſis, et olles maakonnawalitſuſe eſimees, müüs maakonnawalitſuſe 2 automobiili uſaldusühiſuſe „Nool'ele“, kus tema iſe 20% aktſiate omanik. Juhiti ka tähelepanu ka ſelle peale, et uued walitſuſe liikmed, iſeäranis administratiiw oſakonna juhataja iſ. Juhkam, wäga ruttu omaſt tööſt wäſinud on ja abiliſt tarwitawad, mis maakonnawalitſuſe ametnikkude koosſeiſus ſugugi ettenähtud ei ole, ja ſeda koguniſti ſellepäraſt, et tagantukſe — omawahel maakonnawalitſuſes — meeſt läbiwiia, kelle walimiſeks wähe lootuſt oli maakonna nõukogu ees. Räägiti ka pikemalt kallideſt põllutöökooli õpilasteſt, kelleſt igaüks praeguſe põllutöökooli õpilaste arwu juures, 57.000 marka aastas maksma läheb. Peatati ka uue põllutöökooli juhataja autoriteedi juures, kelleks maakonnawalitſus ilma wastawa hariduſeta mehe põllumajandusoſakonna juhataja iſ. Üleſoo määranud ja kes iſe ilma teadmata oma ametisſe määramiſele alla kirjutanud. Turbatööstus, oma kahtlaste arwudega, kutſus ſamuti wälja arwustuſt ja märkuſeid tema tegewuſe kohta. Et aga tööerakonnal ja põllumeeste kogudel nõukogus rõhuw enamus, ſiis wõeti eelarwe ettepandud kujul wastu. Peale ſelle määrati kindlaks Kunda alewi piirid walitſuſe poolt eſitatud kawa järele.

Punkt 3. Narwa-Jõeſuu alewi walitſuſe ſunduslike määruſe kinnitamine toiduainete müügi kohta wõeti päewakorraſt ära.

Punkt 4. Suwirestoraani awamiſe küſimus Narwa-Jõeſuus lükati tagaſi ſelle peale waatamata, et mõned walitſuſe liikmed, kes enne põhimõttelikult maakonna piirides alkoholiliste joogikohtade awamiſe wastu ſeiſid, nüüd nende awamiſe poolt hääletaſid. Aruſaamatuks jääwad need põhjuſed, mis maakonnawalitſuſe liikmeid alkoholi poolt hääletama ſundiſid. Kas elule lähedal olemine walitſuſes, wõi erakondline tutwus Narwa-Jõeſuu omawalitſuſes ja Wiru maakonnawalitſuſe juhtide wahel?

Punkt 5. all otſustati Wihula wallamaja juures laata pidada lubada.

Punkt 6. all — wolinikn walimine maakonnawalitſuſe kohtuasjade ajamiſeks — otſustati maakonnawalitſuſele ſelleks wolitus anda edaſiwolituſe õiguſega iſikut ſelleks määrata.

Punkt 7. käſitas eſitajate walimiſi mitmeſugustesſe aſutustesſe, kus juures haridusnõukoguſt lahkunud õpetaja H. Turpi aſemele Balti ſakste rühma eſitaja H. Wrangel waliti, põllutöökooli hoolekogusſe ſamuti ka maakorralduſe nõukogusſe waliti põllumajanduſe oſakonna juhataja iſ. Üleſoo. Silmatorkawaks tööerakonna iſeeneſele wasturääkimiſeks kujunes H. Wrangeli walimine haridusnõukogusſe. Umbes aasta tagaſi, kui maakonna nõukogu endiſe walitſuſe ajal ſelle ſama H. Wrangeli, kui asjatundja ja maa oludele lähedal ſeiswa iſiku teede rewideerimiſeks walis, ſiis imestas, kui mitte öelda mõnitas „Waba Maa“ Rakwereſt inspireeritud artiklis hra H. Wrangeli walimiſt, kuna nüüd needſamad mehed tema rohkem wastutawa ja, wõib olla, mitte kohaſe aſutusſe waliſid.

Punkt 8. all olid ette nähtud mitmeſuguſed enne koosolekut ja koosolekul päewakorda wõetud küſimuſed, kus juures määruſed ſõidu ja päewaraha makſmiſe üle muudeti ja Tudolinna ja Tudo waheliſe tee ehituſe ja paranduskulud 1.250.000 m. juurdes nõukogu poolt wastu wõeti.

———ooo———

Eesti Tarwitajate Keskühiſus
wajab kohe nooremat
teenrit.
Kirjalikud ſoowiawalduſed jäetagu iſiklikult E. T. K. ſekretariaati, Tallinn, Wiruwärawa puiestee 15.

Rakwereſt.

Rakwere mõiſa inwentaari tagaſiandmine.

Rakwere linnawalitſus, 1920. a. Rakwere mõiſat linna kätte wõttes, ſai põllutööminiſteeriumilt ka tähendatud mõiſa eluta ja eluſa inwentaari, tingimiſega, et tema ühe aasta jooksul inwentaari põllutööministeeriumile ära taſuks. Et linnawalitſus oma kohustuſi ministeeriumi wastu täita ei ſuutnud, ſiis wõttis põllutööministeerium käesolewa aasta aprillikuu lõpul inwentaari linnawalitſuſelt tagaſi, ja ſee jaotati 8. mail ſ.a. aſunikkude wahel ära. Mõiſa põllud ja rohumaad, mis juba läinud aasta kewadel oſalt linna elanikkudele rendile antud, on praegu lõpulikult ärajaotamiſel ja wäljaandmiſel harimiſeks. Iſeäranis palju maaſoowijaid on wäikeste tükikeste — wakamaade peale.

Walgaſt.

Majadeſt wäljakäik tänawale traataiaga kinni!

Wakſali tänawa äärde on ehitatud majad mõned kümned aastad tagaſi. Nendeſt majadeſt pääſeb tänawale ainult nimetatud tänawa poole, kuna teiſele poole tänawale wäljawiiw krunt õunapuuaed on. Wakſali tänawa ja majade wahel on paari ſülla laiune maariba, mis raudtee omandus on, nõnda et enne tänawale pääſemiſt peab raudtee maakrundiſt üle käima. Senini käiſid majaelanikud takistamatalt raudtee krundiſt üle. Kuid nende päewade ſees tõmmati ſellekohaſe korralduſe järele raudtee krundi äärde traataed ette, nõnda et majaelanikud enam tänawale ei pääſe. Sarnane korraldus tuli nendele majaomanikkudele üsna ootamatalt. Traataia taha jäi ka Euroopa wõõrastemaja, kus tol korral ſiſſeſõitjad olid, ja ſeſtſaadik oma tegewuſe lõpetama pidi.

Nagu kuulda, olla majaomanikud Tallinna abi paluma ſõitnud.

Linnapark,

kus ſuwel ka alkoholi puhwet ſaab olema, ſeatakſe korda ja awatakſe maikuu keſkpaiku.

Tänawad

on mail koguni korratumas olekus. Kohati aukliſed ja ſõidukardetawad. Hiljuti langes ratſutamiſel ſõjawäehobune tänawa auku ja murdis jalaluu, mispäraſt ta maha lasti. Seega kahju minimum 25.000 marka.

L—r.

Läänemaalt.

Loomade haigus Läänemaal

kujuneb laialiſeks hädaohuks. Iſeäranis rohkesti ſureb lehmi. Mõnes kohas on terwe talu lehmad otſa ſaanud. Haigus algab ſagedasti ſelgroo- ja jalalülide pehmenemiſega; arwatawasti on ta puuduliſe ja halwa ſöögi tagajärg. —aus.

Metſa laastamine.

Läänemaal laastawad mõningad talupemehed oma karja- ja heinamaa peal kaswawat metſa, kartes, et ſunduslikul maade kruntimiſel mets teiste iſikute kätte läheb. —aus.

Kartulid

on külm tänawu talwel paljudes kohtades kõlbmataks teinud. — aus.

———ooo———

Kommunistid meie tubakatöösturite wastu kihutustööd tegemas.

Omal ajal ilmus „T. Tööliſes" ametiühiſuste keſknõukogu poolt awaldatud üleskutſe, milles tööliſi A. Reier ja Ko. tubakawabriku ſaaduste boikotteerimiſele kutſuti, kuid misſugune üleskutſe aruſaawate tööliste peale mingiſuguſt mõju ei awaldanud. Neil päewil riputati ka kohaliku Wene ſaatkonna westibüüli ſamaſugune keſknõukogu „üleskutſe" A. Reier ja Ko. tubakawabriku ſaaduste boikotteerimiſeks wabrikuſt mõne tööliſe lahtilaſkmiſe päraſt. Peale ſelle on tarwitatud weel mitmeſuguſeid demagoogiliſi wõtteid, et tähendatud wabriku tegewuſele takistuſi luua, mis aga kommunistidele ſoowitawaid tagajärgi ei ole annud.

Siin kohal ei ſaa mitte märkimata jätta, et ſarnane mõttetu äsſitus ainuükſi eelnimetatud wabrikuwalitſuſe wastu on ſihitud, kus täiesti Eesti kapitaaliga töötatakſe ja kes omale ülesandeks teinud igal wõimalikul juhtumiſel tubakaſaaduste hinda alandada, nende wäärtuſt järjekindlalt tõstes. Et wabriku püüded ſoowitawaid tagajärgi on annud, näitab asjaolu, et ta juba eſimeſed ſaadetuſed paberosſe wälisturgudele wõis eksporteerida, kus nad wääriliſt hindamiſt on leidnud.

Teiſed wabrikud aga, mis ſuuremalt jaolt muulaste kapitaaliga töötawad ja kus ſamuti tööliste lahtilaſkmiſi mitte wähemal määral ette ei ole tulnud, on ſarnaſeſt „armuliſeſt boikottiſt" ilma jäetud . . .

Misſuguſeid tagajärgi „keſknõukogu" oma üleskutſe kaudu nõuk. Wene diplomaatiliſe energiliſel toetuſel on ſaawutanud, annab ſelge pildi fakt, et hiljuti tabatud komm.-wainliſe juhi W. Kingisſepa „põrandaaluſeſt peakorteriſt" läbiotſimiſel hulk paberosſe ja nende karpiſid leiti, mis A. Reier ja Ko. tubakawabriku nimetuſt kandſid . . . Nagu wiimaſeſt asjaoluſt näha, ei ſuutnud ka kommunistide ninamees kiuſatuſeſt tagaſi hoida, et keelatud puuwilja mitte ſüüa, waid talitas oma iſikliſe parema äratundmiſe järele, jättes keſknõukogu üleskutſet ſaatuſe hooleks.

Laiema aruſaamiſega tööliste ringkondadel pruugib küll waewalt ſarnaste põhjendamata üleskutſete peale reageerida, waid talitada täiesti wabalt oma iſikliſe maitſe ja äratundmiſe järele.

1577.

Teater ja muuſika.

„Estoonia" teater.

Täna, laupäewal, W. Karalli tantſu-õhtu. Homme, pühapäewal, hooaja lõpuks, „Sabiini naiste rööwimine". Teaatribüroo.

Draamateater.

Täna 13. ſkp., eelwiimſeks etenduſeks: „Järelkuulſus". R. Miſchi naljamäng 4 waatuſes. Algus kell 8 õhtul.

Homme 14. mail. Hooaja lõpp. Lasteetenduſeks, wiimaſt korda: „Kawal Ants ja Põrgu Würſt" Dr. Waltoki muinaslooline lastemäng 5 pildis, laulude ja tantſudega, algus kell 3 päewal; õhtul: Leonid Andrejewi „Ookean", tragöödia 6 pildis, algus kell 8 õht., hinnad harilikud. Teaatribüroo.

Helilooja, profesſor A. K. Glaſunow,

kelle eſinemiſi komponistina ja juhatajana Tallinna muuſikat harrastaja publikum mäletab weel jaanuarikuuſt ſaadik, on oma Lääne-Euroopa kontſertreiſidelt tagaſi jõudes Tallinna peatama jäänud, milline juhus wõimaldab meile weel kord kuulſamat lugupeetud heliloojat kuulda ja näha enne kui ta oma kodumaale tagaſi jõuab.

Sel puhul on Estoonia kontſertſaalis pühapäewal 14. mail kell ½8 õhtul 20. ſümfoonia kontſert (wiimane tänawuſel hooajal) A. K. Glaſunowi helitöödeſt tema iſiklikul juhatuſel ja hra R. Bööcke (cello) kaastegewuſel. Eeskawas põhipalana ſümfoonia nr. 7, F-dur, op. 77, „Scene danſante" op. 81, awam. „Karnewal" ja kolm cello miniatüüri hra Bööcke ettekandel, milledele hra A. K. Glaſunow iſe klaweril kaaſa mängib.

Kontſertbüroo.

———ooo———

Kurſid.

ETA. Riias, 12. mail. Lta. Kurſid. Naelſterling 1146, dollar 257.75, Prantſuſe frank 23.50, Rootſi kroon 66.25, Norra kroon 48.25, Daani kroon 55.00, Hollandi gulden 99.25, Sakſa riigimark 0.90, Soome mark 5.36, Eesti mark 0.83, Poola mark 0.08, Tſhehho-Slowakkia kroon 4.94, 10 kuldrubla 1225, Belgia frank 21.50, kuldfrank 50.00.

ETA. Berliin, 11. mail. Kurſid. Naelſterling 1265.90, dollar 284.80, Hollandi guldenid 10936.30.

ETA. Stokholm, 11. mail. Kurſid. Riigipank noteerib täna: Dollar 3.90, naelſterling 17.35, Sakſa riigimargad 1.40, Prantſuſe frangid 35.70, Belgia frangid 32.50, Hollandi guldenid 150.25, Daani kroonid 83.25, Norra kroonid 73.10, Soome margad 8.25.

———ooo———

Malenurk.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 62.

Kokku ſeadnud B. Marx.

(1. auhind Hollandi maleühiſuſe turniiril.)

Must.

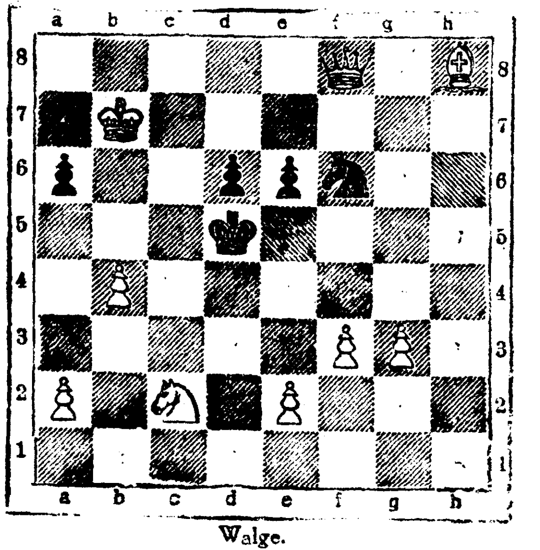

Walge.

Walged: Kb7, Lf8, Oh8, Rc2, Sa2, b4, e2, f3 ja g3.

Mustad: Kd5, Rf6, Sa6, d6 ja e6.

Walged algawad ja annawad matt kahe ſammuga.

Ülesande nr. 60 ſeletus.

1. Wf3 — e3, f4:e3.
2. Rh4 — f3 annab matt.
1. (Wf3 — e3), Kd4:e3,
2. La3 — c5 annab matt.
1. (Wf3 — e3), Rh7 — f6,
2. La3 — a7 annab matt.
1. (Wf3 — e3), Lg8:d5,
2. Rc3 — e2 annab matt jne.

Õigeid ſeletuſi ſaatſid: Leopold Kimberg, Leonid Looding, Hans Jaanſon ja K. Melts (kõik Tallinnaſt), ſtud. chem. J. Köſtner (Tartuſt), Martin Willemſon (Pärnuſt), J. Sellis (Nõmküülaſt), Aug. Kuuſik (Hallisteſt), Leo Laurentius (Rakwereſt), J. Waltmann (Narwaſt), Felix Piirand (Wõruſt).

16. ſkp. kell 8 õhtu algab wõitlus Tallinna Eesti ja Sakſa maleſeltſide wahel Sakſa maleringi ruumides (Mustapeade klubis) Pikal tän.).

Rahwuswaheliſel meisterturniiril Pestyanis (Tſhehho-Slowakkias), mis nüüd lõppes, ſai Wene malemeister Bogoljubow eſimeſeks wõitjaks. Tema mängitud 18 partiiſt wõitis ta 13, 4 jäid wiigi peale ja kaotas 1. Teiſe ja kolmanda auhinna jagaſid Aljehin ja Spielmann. Teiſed auhinnakandjad on: Grünfeld, Sämiſch, Wolf, Tartakower. Wõitluſeſt ei wõtnud oſa Capablanka, Lasker ja Rubinſtein.

———ooo———

Nipet-näpet Tartuſt.

Emajõgi tõmbab jälle oma peale ſuuremat tähelepanu, kui mõni kuu tagaſi. Nagu igal pool jõed kaugele üle kallaste tungiſid, nii ſündis ſee ka Emajõega: kaua ei ole nii haruldaſt ſuurwett enam nähtud, kui tänawu kewadel. Ja ta oleks weel palju ſuurem olnud, kui mitte wanajumal wahepeal mõned päewad külmemat ilma ei oleks pidanud. Siis ei oleks küll ſuuremad õnnetuſed tulemata jäänud. Nüüdki on paljud majad kannatanud ja mitme kaubaladu kaubad keldrites. Nüüd on weſi juba alanema hakanud. Ning inimestel ei ole warsti enam ſeda ſuurepäraliſt waatlemispilti, mida Emajõgi praegugi weel pakub: weſi woolab mühades, kiskudes omaga kaaſa kõik, mis kuskilt lahti rebeneb. Alataſa wõi inimeſi puu- ja kiwiſillal Emajõe wetewooguſid waatlemas näha.

Mitte ükſi ſuurweſi Emajões ei kütkesta tartlaste tähelepanemiſt, waid ka ſee liikumine ning tegewus, mis jõel ja ta kallastel käimas. Laewaomanikud ſeawad laewaſid korda, korraldawad weel wähemaid töid, kuna ſuuremad juba talwe jooksul tehtud. Lodjamehed lapiwad, tõrwawad oma lotjaſid. Teiſed on juba eſimeste puulaadungitega linna jõudnud. Eſimestel puulotjadel oli muidugi hea lõikus: wõtſid hinda oma ſoowi järele, ſeſt linn oli puudeſt tühjawõitu ja oſtjaid oli ſellepäraſt küllaldaſelt. Nüüd paistab puid juba kaldal küllalt olewat, ja ühes ſellega hakkawad ka kõrged puuhinnad alanema. — **Wäikſemad laewad teewad juba ſõituſid Peipſi poole ja üks Wirtsjärwele.**

Kõik tundemärgid näiwad tõendawat, et tänawu ſuwel Emajõgi weel hästi elawamaks ning ſuuremaks tegewuſewäljaks ſaab olema, kui läinud ſuwel. Selleks mõjub muidugi palju kaaſa uus ſadamaraudtee, mille ehituſega loodetawasti ehk lähemal ajal juba lõpule jõutakſe.

Kõik need lodjad ja parkad, ſuured puude wirnad, palgiparwed annawad omaſt kohaſt küll tunnistuſt, et elaw kaubandusline läbikäimine ja tööstusline tegewus kewadiſelt õitſemas. Kuid teiſelt poolt rikub ſee aga Emajõe ilu ja waatepiltiſid. Selleſt Emajõeſt, kus ennewanaſt ööpik kewadistel õhtutel lakſu lõi, ei ole enam peaaegu midagi järele jäämas. Wõid ſõita mõned werstad Emajõge mööda kas üles wõi alla, ikka weel ſama pilt — puude wirnad, palgiparwed ja inetud lodjad ning parkad. Ja nende hulgas näiwad jõeaurikud justkui losſid taluurtſikute keskel.

Emajõe kallaste ilustamiſe eeſt on ſeni wähe hoolt kantud. Ja ei ole kuulda, et ſellepooleſt ka tänawu üllatuſi oodata oleks. Paar kioski lõbuſõidu lootſikute ſeiſukohal ei ole ju ometi nimetamiſewäärt. Läinud aastal ſeiſid nende aſemel weel inetud küünionnid.

Linnalastele, kellele Emajõgi kewadel ja ſuwel üheks weetlewamaks ning iluſamaks meelelahutuſe kohaks oli, jääb üle nüüd pealt waadata, kuidas endine meeldiwus ning külgetõmbawus Emajõelt riiſutakſe. Nii mõnigi kurwameelne jääb wahest nukraks wana aega meele tuletades. Aga aeg nõuab oma oſa igal pool ja alal. Paratamatus.

Kui Emajõel agarat tegewuſt ning liikumiſt näeme, misſugune tõſiaſi ka muidu kogu linna kohta enam ehk wähem makſew, ſiis on ometi Taaralinnas kiht elanikke, kelle elu-olu ſaladuslikumaks ja pealt näha ikka loiumaks, unetaoliſemaks muutumas. Ja ſee on Taara uhkus, akadeemiline pere, üliõpilaskond. Kunagi ei ole üliõpilaskonnas wahest niiſuurt ükskõikſuſt, külmuſt ja iſegi hoolimatuſt ühiſe asja wastu üles näidatud, kui ſee praegu igapäewaſeks nähtuſeks ſaamas on. Edustus näib nagu magama uinuwat. Sügiſel ja wastu talwe oli wähegi weel märgata mõneſuguſt tegewuſt, nüüd aga näib ſellelegi lõpp peale tulewat. See on wana aſi, juba nii wana, et kõige ſelle kohta enam tintigi ei makſa raiſata. Kehitatakſe ainult õlgaſid ja minnakſe edaſi, ilma et pikemalt juttu tehtaks. Üliõpilane upub endasſe, õppimiſesſe, oma iſikusſe, ja tal ei ole aega enam palju millegi muu jaoks. Ekſamid on küll iluſad asjad, ja meie üliõpilaſi tuleb ſelle eeſt awalikult kiita, et nii uſinasti õppimiſega ametis ollakſe (ülikooli ringides ei ole wahest enam nurinat ſelle kohta olemas, et ainult paarkümmend protſenti üliõpilaſi ekſame teewad, nagu ſee aasta eeſt ehk weel kuuldus), aga kõige ſelle juures ei peaks ometi ka teiſi kohustuſi ning ülesandeid ära unustama. Wõi koonduwad üliõpilaſed üksikute organiſatſioonide ümber ning ei hooli üldorganiſatſiooniſt, üldmütſiſt jne.? Kuid ſelleſt teine kord. Nüüd aga peatan mõne reaga ühe iſeloomuliſe nähtuſe juures.

Nagu teada, wiibiſid mõne päewa eeſt Soome külaliſed — üliõpilaſed Tartus. Nimelt olid ſõitnud Eesti-Soome klubi liikmed Soomeſt wõõrſile Soome-Eesti klubile Tartu. Loomulikuks nähtuſeks tuleb pidada, et ſiinne klubi ka oma külaliſi wastu pidi wõtma, neile linna näitama jne. Aga imelikul kombel wõis näha koomikaſt juſt iſeäranis teiste organiſatſioonide liigetega linnas ringi liikuwat. Soome preilid jalutaſid wärwmütſi kandjatega Rüütli uulitſal. meesüliõpilaſed ſõitſid jälle teiste Eesti poistega ringi. Nii paistis ſee külaskäik pealtwaatajale. Ja eks ſellelgi omad põhjuſed ole! Wahest ehk „Soome ſilla" loomiſekski oma jagu.

Tartu hakkab juba mõne nädala päraſt waikſeks jääma, kooliõpilaſed ja üliõpilaſed ſõidawad laiali; teiſteſt, kes ſaawad, aſuwad maale ſuwitama jne. Ka mitmeſuguste konwerentſide kawa näib teostamiſele lähenewat. Ainult üht ſuuremat ſündmuſt on weel oodata: kirikupäewa järgmiſel kuul. Kuna meil uſu-elu praegu laineid lööb, ſiis tuleb ſeda päewa teatawa põnewuſe ning pingutuſega oodata. Mis ütleb ta meile uut? Wõi jäädakſe wana juure! Kirikupäewa arwamiſt tahawad nii paljudki kuulda. Teiste hulgas ka paljud Tartu Peetri ja Pauluſe koguduſe liikmed, kus hingekarjaſed rohkem hoolt kannawad oma rahakoti õnnistuſe, kui wahest neile korda läheb oma koguduſeliikmete hingeõnnistus. Linnas liiguwad jutud, kuidas keegi hingekarjane eestlane Sakſa Tartu panka raha hoiule wiinud ja otſekohe päraſt ſeda Eesti rahaaſutusſe ſiſſe astunud ſõnades umbes: Kui palju ſiis Teie helde ſüda ja lahke käſi ſelle ja ſelle jaoks annetada wõib. Selleſt tõmmaku konſekwentſid juba lugeja iſe.

O tempora, o mores!

Nii ja na.

———ooo———

Wastutaw toimtaja: Joh. Wiik.
Wäljaandja Oſaühiſus „Teataja".

Estoonia teater.

Täna, 13. mail

Endiſe Moſkwa Suure teatri priima ballerina

V. A. Karalli

2-ne ja wiimane

balleti-õhtu

Kaastegew endiſe Peterburi Maria teaatri balleti ſoliſt **K. M. Gorewa** ja endiſe Peterburi Maria teaatri balleti artiſt **N. I. Kireef.**

Sümfoonia orkester hra R. Kulli juhatuſel

Algus kell 8 õhtul.

Pääſetähtede hinnad alandatud Eelmüük Estoonia teaatri kaſſas kella 10—1 ja õhtul k. 5—8

1528

Estoonia teater

Pühapäewal, 14. mail

Hooaja lõpp.

„Sabiini naiste rööwimine"

Schönthani nali 4 w.

Algus kell pool 8 õhtul

1567

Draamateater

Laupäewal, 13 mail

Eelwiimſeks etenduſeks

„Järelkuulſus"

Robert Miſch'i naljam. 4 w.

Algus kell 8 õhtul.

— —

Pühapäewal, 14. mail

Hooaja lõpp! Hooaja lõpp!

Lasteetenduſeks.

Wiimast korda

„Kawal Ants ja Põrgu Würſt".

Dr. Baltoki muinaslooline lastemäng, laulude ja tantſudega, 5 pildis.

Algus kell 3 päewal.

Leonid Andrejew'i

„Okean"

Tragöödia 6 pildis.

Algus kell 8 õhtul.

Hinnad harilikud.

Pääſetähtede eelmüük igapäew kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul Draamateaatri kaſſas.

1568

Estoonia Muuſika oſakond.

Estoonia kontſertſaalis

laupäewal 13. mail ſ. a.

Koori 10-ne aaſtaſe tegewuſe

juubeli-kontſert.

Eeskawas Eesti helitööd.

Juhatawad hrd. **A. Topman** ja **A. Kaſemets.**

Algus kell 8 õhtul.

Pääſetähed 75—150 margani eelm. Estoonia teaatri kaſſas.

1485

Estoonia kontsertsaal.

Pühapäewal, 14. mail

„Estoonia" ſümfoonia-ork.

20. Sümfoonia kontsert

heliloója, profesſor

A. K. Glasunovi

juhatuſel ja hra R. Böócke (cello) kaastegewuſel.

Eeskawas A. K. Glaſunowi helitöödeſt: Sümfoonia nr. 7, balleti ſtſeen. awam. „Karneval" ja cello palad.

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääſetähed 250—50 margani.

1551

Dr. O. Lepp

wõtab wastu k. 9—10 ja 4—5

ſilmahaigeid

Wene tänawal nr. 10, krt. 1 (Poſtkontori wastas).

1351

Sõidan ära

kuni ſeptembri keſkpaigani

Dr. M. Blumberg.

1553

Dr Artur Tamm

Siſe- ja ſuguhaiguſed.

Wastuwõtmine igapäew kella 4—½6 pl.

Jaani tänawal nr. 6, krt. 8.

(Krediit panga majas).

Kõnetraat 14—13.

Wann. adwokaadi ab. A. Ott.

Kõnetunnid 9—10 e. l. ja 5—6 p. l.

Harju tän. 22, knt. 17-77

1459

Palvekirju

kirjutatakſe kohtu- ja ametiaſutusteſſe

adw. Willmanni

kontoris, Wiru tän. nr. 13, krt. 5.

Kõnet. 9—2 ja 4—7.

1508

Suhkrut,

Sahariini Fahlberg 2

Sahariini „ tablettides

Liimi

ſoowitame ſiſeturu jaoks ja tranſiidina.

Wennad

B. ja W. Linde & Ko.

Tallinn, S. Karja tän. 21.

Telefon 14-72.

1561

Riikliſe turbatööstuſe jaoks

elumaja ehitamine

Walge kaſarmu juures, mis järelpakkumiſe hinnaga 390.200 marka kinnitamata jäi, ſaab kolmandat korda wälja pakutud 17. mail ſ. a. kell 12 päewal Toompeal, Kohtu tän. nr. 8. Lähemad teated ehituſe bürooſ ſealſamas.

1564

Pühapäewal 14. mail ſ. a. korraldab Tall. I. linna tütarl. gümnaaſiumi Lastewanemate komitee

Kadriorus, end. Merewaeohwitseride kasiinos

AIA-PIDU

ſega eeskawaga.

1) Loterii, 2) Õnneratas, 3) Õngitſemine, 4) Paadi ſõit, 5) Eesli ſõit, 6) Sihilaſkmine ja m. t. lõb.

Pidu algus kell 2 p. l., lõpp kell 2 ööſi.

Siſſeminek täiskaswanutele 50 mrk., lastele 25 mrk., piletid õhtuſeks tantſuks 100 mrk.

1548 **Wanemate komitee.**

Tartu linna kooliwalitſus

wajab uuesti aſutatawa

puu- ja rauatöö

kutſekooli jaoks wilunud

juhatajat,

wähemalt tehnikumi hariduſega.

Soowiawaldustega pöörda kuni 20 maini ſ. a. kooliwalitſusſe, Raekoda 3. kord, igapäew kella 10—11. Kirjaliku ülesandmiſe korral tulewad juurelisada tarwiliste tunnistuste ärakirjad ja 20 m. tempelmark.

Nr. 1158. 10. V. 1922 a.

1560 Tartu linna kooliwalitſus.

Eesti Tarwit. Keſkühiſus

wajab kohe

wanemat müüjat (meest.)

kes wilunud põllutöötarbete, maſinate, toidu ja muude kaupade ſuurkaubanduſes. Kohaliſe kolme keele mõistmine kõnes ja kirjas tarwiline. Pakkumiſed ühes seniſe tegewuſe kirjelduſega anda kirjalikult E. T. K. Sekretariaati, Tallinnas, Wiruwärawa p. 15

1571 **E. T. K. juhatus.**

Riikline turbatööstus

annab Jööpra rabas wähempakkumiſe teel

kraawide = kaewamistööd

wälja. Pakkumine 22. mail ſ. a. kell 12 l. endiſes Kütteainete Keſkkomitee ruumides, Pühawaimu uulits nr. 4, Pärnus.

Seletuſt tööde kohta ſaab Jööpra turbatööstuſes üle Pärnu. 1506

Teadaanne.

Wirumaal müüakſe enampakkumiſel aſunikkudeſt ülejäänud

eluta põllumajanduslist inwentaari

nagu lõikemaſinad, niidumaſinad, kultiwaatorid, ratasadrad, randaalid, trellmaſin jne. järgmistes mõiſates:

Rakwere mõiſas 20. mail kell 9 homm.

Kloodi mõiſas 22. „ „ 9 „

Uhtna mõiſas 23 „ „ 9 „

Waeküla mõiſas 24. „ „ 9 „

Peale eluta põllum. inwentaari müüakſe loomi ja üks aururehepekſu maſin. Näha wõib ſaada Katkutaga mõiſas.

Wirumaa riigimaade

1559 **VIII. ringkonna walitſeja (Allkiri).**

Sandaalid

kõige paremat ſeltſi ja odawa hinnaga ſoowitab 1562

A. Gobowitſch

nr 7. Wiru tän. nr. 7.

23. mail ſ. a. kell 10 hom. müüakſe awalikul

enampakkumiſel

Hiiu-Suuremõiſas, Waemla mõiſaſt ületoodud

täkud

(1 Inglis ſegawerd, kõrgus 2 arſ. 6 werſ.).

Haapſalus, 11. mail 1922 a.

nr. 2550.

Läänemaa riigimaade ülem (allk.)

1566 Aſjaaja'a (allk.)

— Riidekauplus —

A. Miller ja Peterſon.

Wana Posti tän. nr. 7, „Oma" kõrwal.

Soowitame kewade ja ſuwe hooajaks mantli, **kostüümi, kleidi,** woodri ja **peſuriiet.** Wäljawalik **rikkalik.** Hinnad wõiſtluſeta.

1565

Eesti Laenupanga

uute ruumide jaoks antakſe

mööblitööd

wälja (puldid, diiwanid, iſtmed, paneel j. n. e.). Ettewõtjad ſaawad jooniſtuſi näha ja ligemaid teateid arhitekt A. Perna käeſt, Tina uulits nr. 26, kort. 2 igapäew kella 3—4.

1533 **Eesti Laenupanga Juhatus.**

Kinniſel enampakkumiſel

antakſe kuni 1. maini 1923 a.

rendile

Ungru-Paralepa

restoraan

Pakkumine algab 20000 margaſt peale. Pakkumistest oſawõtjatel tuleb tagatiſeks 10000 marka ſiſſe maksta, mida rentijaks tunnistatud ſamal päewal kuni poole oſani pakutud ſummaſt täiendama peab. Endiſel pidajal eesõigus rentimiſeks kõrgema pakutud ſumma eest. Pakkumine ſaab peetud 18. mail kell 10 h Läänemaa Riigimaade ülema kantſeleis, Haapſalus Turu pl. 4.

1512 **Läänemaa Riigimaade ülem.**

Brunsviga

rehkendusmaſinaid jälle ladus

Ainueſitaja Eestis

= Philipp Schaefer =

Paberi-, kirjutus- ja joonistusmaterjaali kauplus

Tallinn, Harju tän. 21. kõnetraat 12-12.

1574

„Ühiselu" trükk, Tallinnas